

Hvi dæma? Set teg í ein annars stað!

Í blaðnum »Föroyafloindi« hefur ein innsendari, ið nevnir seg »Spartaciste« skrivað eina lífla grein, sum vit her loyva okkum at prenta uppáttur í »F. S.-D.«, hon ljóðar soleiðis:

Karl Liebknecht —
Fr. Stampfer.

Vi har modtaget:
Efter at have læst en Notis i »Dimmalætting« om den tyske Rigsdags Aabning, hvor Socialdemokratiet stod »Rets« og sang den bloddryppende Horst Wessel-Sang, velsignet af den nuværende Rigskansler, finder jeg Anledning til at give denne Nyhed følgende Kommentar, da dette kan opfattes som Udtryk for, at Socialismens Forkæmpere evig og altid svigter, naar det mest gælder:
Fr. Stampfer, Chefredaktøren for det socialdemokratiske Central-Organ »Vorwärts« i sin Tid, socialdemokratiske Rigsdagsmand, har under sit Ophold i København meddelt Offentligheden, at han, efter at det havde vist sig umuligt at ændre Rigsdagsgruppens Beslutning om at deltage i Mødet i Kroll-Opernen, havde forladt Rigsdagsbygningen i Berlin. »Jeg var uenig med de andre, jeg forsøgte at hindre eller ændre Beslutningen om at støtte Hitler, og da jeg ikke kunde det, flygtede jeg til Prag, saaledes fortæller Fr. Stampfer. Han har siden æntret sig til Danmark.

Der var en Gang en anden tysk socialdemokratiske Arbejderfører, der forsøgte at hindre og at ændre. Men da han ikke kunde faa Rigsdagsgruppen til at følge sin socialistiske Pligt, da selv — ene og alene — under Haan og Spot, ogsaa fra sine egne, plantede Klassekampens rode Banner i den tyske Rigsdag. Man mindes Karl Liebknechts tordnende Nej til Krigsbevillingerne i den tyske Rigsdag. Hverken Krigscensur eller Partidespoti formaadede at knægte hans Standpunkt.

Karl Liebknechts Nej blev Signalet til Udgangen af Verdenskrigens Kaos.

Fr. Stampfers Flugt, overladende den tyske Arbejderklasse til sin Skæbne, bevidner hans enestaende Fejghed — og en vis uhyggelig Samklang med det tyske Socialdemokratis 1914 — 1918 — 1933.

Men! Karl Liebknechts Aand lever endnu!

Spartaciste.

Hevði »Spartaciste« (vit ivast ikki í, hvor hann er) lisið, hvat Fr. Stampfer skrivur, ístaðin fyrri at dæma hann eftir nokrum orðum, sum skulu hava staðið »Dimmalættinge«, hevði dómrin kanska ikki fallið so harður. — Hevði »Spartaciste« nú á døgum búð í Týsklandi, tordið tað væl hent, at hann hevði skundað sær haðani langt áður Fr. Stampfer fór, og ikki steðgað í Danmark men farið beinanvegin við »Tjaldur« ella øðrum skipi heim higar, hvar einki Nazist-merki bleiktrár á stong — uttan bert har, »Föroyafloindi« stier dagsins ljós. — Í Týsklandi ljóða boðini: »Hitler ella deyðin!« Í »Skive Socialdemokratis« fyrri 30. mai stendur:

»Partibestyrrelsen i Württemberg fik Valget mellem Døden eller en Erklæring om Tilslutning til Hitler.

Forleden kunde Telegramerne meddele, at den socialdemokratiske Partibestyrrelse i Württemberg havde besluttet at opløse Partiet. Meddelelsen kom overraskende; nu har vi Forklaringen:

Hele Partibestyrrelsen for Socialdemokratiet i Württemberg blev forleden fængslet. Efter skændige Mishandlinger blev vore Partifæller, under Trusler om Dødsstraf, tvunget til at underskrive Erklæringen om, at »alle Partimedlemmer opfordres til at indtræde i den nationale Front«, samt en Henvendelse til Württembergs Rigsdagsmænd om at bruge deres Mandater til Gavn for Hitler!.

Vit mugu einafað enn biða »Spartaciste« hugsa um hetta her omanfyrri stendur, áður hann brennimerkir ein mann við navnum »feiggj«, og vit biða ein mann, sum nevnir seg socialdemokrat tó spyrja seg sjálvni: »Er tað rætt av mær í hesum tíðum, har deyðin lúrir eftir hvørjum friðrummanni, at skriva soleiðis um ein mann og eitt parti, hvørs felagi eg enn nevni meg, hesi orð: „Fr. Stampfers Flugt, overladende den tyske Arbejderklasse til sin Skæbne, bevidner hans enestaende Fejghed — og en vis uhyggelig Samklang med det tyske Socialdemokratis 1914 — 1918 — 1933.“

1914 og 1933 líkjust ikki, og Karl Liebknechts Týskland og Hitlers Týskland kunnu ikki sammetast, latum okkum ikki tveita og billa fólk nakað inn! Vit kenna væl Liebknechts lagum men ein ella nakrir fanatikarar og so Hitlers-blóðterror! — er her møgult at sammeta! Lat verða við hesum, hetta førir inn á galna leið! — Og skul nú »Föroyafloindi« nýtast eisini frá hesari síðu, til álup á socialdemokratarnar?

Fr. Stampfer vann einki sjálvur og gagnað ongum núliviðni í Týsklandi, um hann varð »Martyr« og lat seg heingja fyrri almannaeygum, sum Hitlersdómur ljóðar. Nei, Spartaciste! — eitt er at siga, eitt annað er at gera.

Á hvítusunnu-útferð.

Summar í Föroyum er vorðið heldur sjáldsamt, og í mong ár hefur mai og stóru partur av juni verið kaldur og ruskur. Ein fyrsti hvítusunnudagur sum í ár, hefur tí verið heldur sjáldsamur, og øll, bæði menniskju og djór og allur vøxtur á fold, fróddu seg í hesum vælsignaða veðri.

Útferð skuldi verða til Eiðis annan hvítusunnudag, og í vón um, at veðrið fór at halda seg, gjørdi stóru hópur av at fara við. Bazarur skuldi verða har norðuri, og ventandi var, at mongd av fólk fí at koma — og so varð.

Morgunin kom við mjørka, men mjørki hevði verið hvønn morgun nú so leingi, so eingin settist aftur av teirri orsök. Farið varð við tveimum bátum, »Tróndur« og »Dúgvane«, og øll ventadu vit at fáa ein góðan dag. »Dúgvane« fór undan, tí hon skuldi fyrst seta sína last

av á Eiði og so koma suður á Norðskála og taka okkum, sum við »Tróndas« fóru, har. Hetta var nógv besta avgerðin fyrri tey av okkum, sum ikki høvdu verið á landi á tí síðuni fyrr, og góða tíð fingi vit at steðga har. —

Mjorkin lætti og góðar vónir vóru fyrri einum góðum degi — men so brast á við áarfari og lítið var annað væntandi enn at verða innanborðs á »Tróndas« allan dagin, ella kanska at fáa teir at sigla aftur til Havnar við okkum.

Alt fær ein enda, og tað fekk regnið eisini, og so varð farið upp á land, tí nú sá út til at fara at bliðka, nú sást sólín aftur.

Fyri hann, sum kemur úr Havni, her neyvan sæst grønur blettur í haganum, at koma á land á Oyri og ganga til Norðskála, er tað ein sjáldsom ferð. Har er líka grønt úr fjøru og í fjalli, og frásagnirnar um seyðanøgðina á Oyri og Norðskála ljóða sum eitt ævintýr. —

Vit ætlaðu at ganga nakað suður at vilja gamlan vin frá barnaárunum, men tað eydnadist ikki, og gingið varð so norður til Norðskála. Nýggjur vegur er komin har, og nakað er tó ímillum at fara tvassandi »yvir bekk og bleyta myri« og at tanga á góðum, breiðum vegi — og hesum hava Föroyingar av øllum alvi íggjognum langar tíðir stríðst ímóti!

Á Norðskála eru blið fólk at hitta, betri enn so! og ikki er blískapurin deyður í Föroyum enn. Byggin hefur nú fyrri kortum fingið kirkju, og har bæði hefur verið og verður framvegis gjørt eitt stórt lónaleyst arbeiði fyrri hesa kirkju. — Hon er sera ljós og hugnalig, og har er einki stás, alt er einfalt. Nú kann stríðast um, hvussuleiðis ein kirkja eigur at vera, ljós ella myrk, og vit skulu ikki her siga okkara hugan um hetta, men bara siga eitt, at hitt sjáldsama vakra, ljósa altarlítið kreivur myrkari »bakgrund« enn tað máður. Annars er tað ein frálík »ide« at seta tað upp við ongari rammu, bara við eini málðari striku nakað burtur frá. —

Nú kemur »Dúgvane«, og so gongur ferðin til Eiðis. Harskal sum áður sagt, verða »bazarur«, og alla staðni frá er fólk komið saman. — Hjá honum, sum ongantíð hefur verið har fyrr, er tað eitt sjáldsamt stað at koma til, hetta breiða, lága eiðið, uttaniv tað lægsta eiði í Föroyum. — Mitt fyrri, uppi á fíhægsta, stendur kirkjan, hon sum so nógv talað hefur verið um, bæði á ein og annan hátt. Nakað galið hefur verið við hesari kirkjubygging frá teirra síðu, sum bygt hava, tí ikki heftir málingin, og hon er so flekkut av saltfukt, at tað er ein skemd. — Nú vóna menn dag at teimum, tá tey gera tilfíkt; binda hesa fukt, so hon ikki

framvegis »marmorere« veggirnar, so sum nú er stalt. — Er nýggja kirkjan á Norðskála einfald, so er kirkjan á Eiði alt annað. Hon kann næstan sigast at verða yvirbyrjað við træskurð, og var hetta ikki so vakurt og væl gjørt í seg sjálvt, hevði tað virkað sum danir siga »overlæstet«.

Vokur er hon bæði uttan og innan, og nú fara øll at vóna at eydnast má at finna ráð móti hesi skemmandi fukt. Peningurin ið inn er komin verður ivaleyst nógv nógur til, at teir fáa gjørt alt, ið gerast kann. —

Blískapurin á Eiði var stóru men sjálvsagt fingi fólk har ikki verið so blið, sum tey vildu, tí hitt ókunnuga fólkioð var so nógv; menn hildu, at har vóru nær við eini túsund menniskjur komin til bíggjar. —

Tíverri varð dagurin ikki heilt góður, surk og lítill sól, ógviliga ólíkur fyrsta degi. —

Vit vilja fegin bara nevna við nokrum fáum orðum, at Eiðis bygd eigur ein mann, sum livir har langt burtur frá »verðini« og hennara larmi. Í tí stilla lívi og virkar hann, og sjáldan hoyrist eitt orð um hann og kunst hansara. — Hann er ikki »fyrverks« um navn hansara, men hann er innast inni í síni sál kunstnari, tí hann vil nakað við sínum bílætum, tey eru fyrri honum tann tígandi tala, hann ber fram til okkum. Smáu kvøldbílæti hansara eru sera yndislig, tey koma hinum sanna föroyska kvøldar»stemninginum« so nær, sum komast kann á lórlifinum.

Hvat hann kundi útint sum menniskjamálari er ikki gott at siga, men har eru stórar møgulegheitir tilsteðar, um tað ivast ikki.

Vit siga so Eiðis bygd og øll um, sum sýndu blískap, tók fyrri dagin!

Eitt og annað.

Oyðileggjð ikki!

Hitt líttá trykantaða pettið millum kirkjugarðin og Skálalætrø er nú, sum vit øll vita, gjørt so vakurt, at tað er eitt prýði fyrri tann partin av býi okkara. Tað er tí sera óhugnalígt at síggja, at eisini her skulu ónyttugar hendur vera uppi í og gera teirra til — um ikki beinleiðis oyðileggja — so spilla tað vakra. — Niðri við vegin fram við Skálalætrø stendur ein steyrur (telefon- ella ljós-, vit vita tað ikki), og hann verður sjálvsagt nýttur til at klístra lýsingar um ljósbíletti uppá — hvat verður ikki nýtt til tað! —

Nú er tað vorðið fastur siður at so skjótt sum ein lýsing er sett upp, verður hon pilkað niður aftur, og so liggja har øll hesi pappírspetti og rekast inni ímillum trøini og alt tað har veksur, og væl sýnir hetta segar ikki! Tað er sagt við bornini, í skúla ganga, at alt so vorðið er óhóskandi, tað vita vit, og haft er at teimum, tá tey gera tilfíkt; men einki batar.

Kundi ikki býráð okkara, sum fyrri ein part eisini er polití, gjørt nakað her? Tíverri sýnir tað seg, at einki gerst her hjá okkum uttan við harðskapi — ja, tíverri!

Vakurleiki.

Vit síggja eina og aðra staðni hvussu vakurt fólk duga at gera plássio uttanfyrri hjá sær og eisini hvussu ansurin finnist hjá øðrum enn privatfólki. — Øll hava vit høvi til at gleða okkum yvir tað vakra staðið uttanfyrri H. N. Jacobsens bókahandil, við teim stóru trónum, eftir standa og øllum teim vakru blómum har vaksa um summarið. Og synd er tað, at ikki øll fáa at síggja tað »paradis«, sum blómugarðurin uttanum sparikassan er vorðin. Synd er tað at grótgarðurin er so hogur, at eingin uttan allarhægstu menn rokka at kaga innum. —

Havnar kommuna eigur eitt stórt stykki, trykanlin millum áina og vegin, líka niðan til sparikassan. Hevði tað ikki sámt seg sera væl fyrri okkara býarstýri, at tað gjørdi hetta jarðastykki, sum nú liggur — tykist tað okkum — fyrri einki, til eitt tilfíkt »paradis« sum sparikassin hefur fingið í lag. Hevði tað ikki verið ein gleði fyrri okkum øll at fingið loyvi til at byggja inn og enn meiri at komið har og sitið og notið allan tann vakurleika. Og vit eru ikki í iva um, at bæði børn og vaksin kundu lært at vírða tað vakra, tí meiri vil verða útistongd frá øllum, jó minni læra vit at vírða tað. Einkil elur so hugin til at oyðileggja sum tað altið at hoyra: »Ikki koma ov nær!« Men sjálvsagt skal tíð til áður eitt fólk, sum ongantíð hefur verið vant við nakað, lærir at fáa eygað latið upp fyrri tí týðningi tað vakra hefur fyrri okkum øll, hvussu nógv tað hefur at týða í allari venjing til at verða eitt mentað fólk.

Eitt er sum ikki eigur at verða gloynt, og tað er at nevna, at vit her í Havni hava ein mann, sum er beinleiðis kunstnari í urtagarðs- og blómugarðsrøkt. Varð tað nú so, at býráð okkara læt áður nevnda pláss seta í stand, so vita vit, hvar vit finna mannin, ið er forur fyrri at skapa okkum eitt stað, har vakurt er at koma inn. Hann, sum hevur sætt sparikassarðin, ivast ikki í, hvat hesin maður er forur fyrri at útinna.

Speidarar.

»Dimmalættinge« sigur frá, at Danmark fyrribilis av teim útlendsku speidararíðnum er útistongt frá speidaravítjan — boycottad!! Neyðar Danmark! Og hví er so hetta óhappi hent? Jú tí teir í Danmark hava fingið í lag at banna uniforms-óskilið, sum teir meina ger stóran skaða, eins og teir eisini gera til domis í Sveríki og Schweiz. Ognú vilja sjálvsagt allir góðir verðinsborgarar sýna hinum socialdemokratiske-radikala danastýri, hvat teir halda um teir! — Banna uniformar, hefur nakar hoyrt so vorðið! Skal henda »ca« (Maira á 4. síðu).